

Ne sutor supra crepidam

S. Albert Kivinen

Professori Petter Portin on *Tieteessä tapahtuu*-lehdessä 5/2003 julkaissut kirjoituksen "Mettiikan kritiikki". Suurinta osaa kirjoituksesta vastaan minulla ei ole mitään, mutta kaksi viimeistä lausetta palauttivat mieleen edesmenneen Jahvetti Kilpeläisen lausahduksen: "Aikoihinpas on eletty, till tidernapas har man levat".

Till tidernapas har man levat, kun saa lukea tällaista tekstiä: "Onko tämä ego ainetta vai henkeä, on sekundaarinen seikka, sillä kuten Albert Einstein (1879–1955) jo suppeammassa suhteellisuusteoriassaan 1905 osoitti, ovat aine ja energia, siis ruumis ja sielu, yksi ja sama asia. Tähän tulokseenhan tuli lopulta myös koko länsimaisen luonnontieteen filosofian varsinainen perustaja René Descartes (1596–1650)".

Montako kömmähdystä näihin lauseisiin on onnistuttu sisällyttämään?

1) "Aine ja energia, siis ruumis ja sielu". Mistä tuo "siis"? Vain jos kuvitellaan, että sielu on sama asia kuin energia. Tällainen käsitys on reduktio-

nismia, jota professori Portin käsittääkseni muuten vastustaa.

2) Osoittiko Einstein, että aine ja energia ovat yksi ja sama asia? Maagisessa kaavassa $E=mc^2$ 'm' tarkoittaa massaa, 'c' valon nopeutta. Jos $mv^2/2$ on kineettisen energian mitta, niin 'mc²' esittää kaksinkertaista maksimaalista kineettistä energiaa (Kari Enqvist korjatkoon, jos puhun läpiä päähäni).

Dollareita ja euroja voidaan vaihtaa toisiinsa tietynlaisten muuttuvien vaihtokurssien mukaisesti. Kukaan ei silti sano, että eurot ovat dollareita. Samoin 'E' edustaa energiaa, joka vapautuu, kun massa 'm' häviää. Lumi ja vesi ovat H₂O:ta. Ne voivat muuttua toisikseen, muttei jää silti ole vettä.

3) Luulen, että viimeisestä lauseesta olisi professori Lilli Alasella ja meidän muilla ansioituneilla Descartes-tutkijoillamme yhtä ja toista sanottavaa.

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston teoreettisen filosofian dosentti emeritus.

Sosiobiologia- ja evoluutiopsykologiaan liittyvä ja sitä sivuava vilkas keskustelu päättyy tällä erää tässä lehdessä.